

XITATIMENDE XA VUHANGALASAMAHUNGU XA NHLANGANELO: VULAWURI BYO LAVISISA MAYELANA NA VUKUNGUNDZWANA (IDAC) NA VUKORHOKERI BYA XIBALO BYA AFRIKA-DZONGA (SARS)

01 Nhlangua 2024

MUHUMELERISI WA SWA THELEVHIXINI NA VAHEHLIWA KULONI VA YA EKHOTO MAYELANA NA VUXISI BYA XIBALO

Muhumelerisi wa swa thelevhixini wo tiveka swinene na n'wamabindzu, Dumakude Mayivuke Ndlovu kun'we na vahehliwa kuloni vambirhi, Rodney Mutsharini, mutivi wa swa xibalo loyi a tsarisiweke loyi a pfuneteke Ndlovu hi Xibalo xa Malinghena xa Munhu yena N'wini (PIT) na Maxwell Mloyi, loyi a nga mutivi wa swa xibalo loyi a nga tsarisiwangiki kambe a pfuneteke Ndlovu mayelana na Xibalo xa Malinghena xa Khamphani (CIT), va humelerini eKhoto Vugevenga bya swa Mabindzu yo Hlawuleka ya Palm Ridge eka milandzu ya 18 ya Ndlovu ya vuxisi bya xibalo leyi xakelanaka na xibalo xa malinghena xa khamphani na xa yena n'wini leswi nga na nkoka wa kwalomuya ka R26 million.

Lavanharhu va khomiwile hi ti 30 Ndzati 2024 no voniwa nandzu ximfumo eka milandzu leyi va ehleketeleriwaka yona. Mutsharini na Mloyi va endlile mbonako wo koma eka siku ra ku khomiwa ka vona naswona mhaka ya vona yi hundziseriwe emahlweni ku ya eka namuntlha, ti1 Nhlangua 2024 ku endla xikombelo xa beyili xa ximfumo. Hiletlhelo, Ndlovu u endlile mbonako wa yena wo sungula namuntlha no endla xikombelo xa beyili xa ximfumo. Khoto yi nyikile Ndlovu R100 000 ya beyili lokohiletlhelo Mutsharini na Mloyi va nyikiwile R50 000 ya beyili ha un'we. Mhaka yi hundziseriwe emahlweni ku fikela hi ti 11 Hukuri 2024 ku lavisisiwa ku ya emahlweni. Khoto yi lerisile Mloyi na Mutsharini ku nyikela matsalwa ma vona ma marendzo, no tivika eka switichi swa maphorisa swa le kusuhi na vona Musumbhunuko wun'wana na wun'wana naswona loko va tsakela ku endzela ehandle ka mindzilekani ya tiko va fanele va endla xikombelo ekhoto. Hiletlhelo, Ndlovu u lerisiwile ku vika emaphoriseni exitichini xa maphorisa xa Sandton Musumbhunuko wun'wana na wun'wana, ku tivisa khoto mayelana na cinco wa adirese ya yena ya le Kwazulu-Natal naswona u fanele a rhumela xikombelo ekhoto loko a tshuka a tsakerile ku endzela ehandle ka mindzilekani ya Afrika-Dzonga.

Ku khomiwa ka vona no vonaka ekhoto i mbuyelo wa ntirhisano lowu tiyisiweke exikarhi ka Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) na Vulawuri byo Lavisisa Mayelana na Vugevenga (IDAC) ya NPA, leyi vhumbunuleke ntirhisano lowu hleketeleriwaka exikarhi ka lavanharhu eku kombiseni ko hamboloka ka timhaka ta xibalo ta munhu yena n'wini ta Ndlovu na letiya ta khamphani ya yena.

Ku landzela ntholo wa Phuresidente Cyril Ramaphosa tanihi Phuresidente wa Rhiphabuliki, u tumbuluxile Khomixini ya Ndzavisiso eka Vulawuri bya Xibalo na

Mfumo hi SARS, kwalaho no thola Muavanyisi Robert Nugent tanihi Khomixnara. Hi ti 25 Mudyaxihi 2018, Muavanyisi Nugent u endlile swiringanyeto swa milavisiso leswi endlilweke tanihi xihehlo xa vuxisi, vukungundzwana leswi ehleketeleriwa, na mitolovelo yo biha ya swa maxavelo hi ku ya hi ntlulo wa Nawu wa Vufambisi bya Timali ta Mfumo eka SARS. Ku landzela, IDAC yi pfumelerile ndzavisiso eku nyikiweni ka tikondiraka hi SARS, naswona Khomixinara wa SARS u tivisiwile mayelana na milavisiso leyi hi mbono wa ntirhisano wo fana no avelana vuxokoxoko.

Milavisiso ya ntirhisano exikarhi ka tienthithi timbirhi yi thumbile leswaku khamphani leyi vumbeke xiphemu xa milavisiso, Bain and Company, yi nyikiwile kondiraka hi SARS ku nyika vukorhokeri. Khamphani leyi yi hleketeleriwa ku va yi nyikile kondirakatsongo eka Ambrobite (Pty) Ltd, sweswi leyi tivekaka tanihi Kanoboya Consulting (Pty) Ltd, leyi n'wini ku nga Ndlovu, ku nyika vukorhokeri bya vufambisi bya tiphurojeke na maqhinga exikarhi ka Hukuri 2013 ku fikela eka Ndzati 2016. Hambiswiritano, leswi swi kombisiwile hi ndlela yo hamboloka hi Ndlovu na mutivi wa yena wa swa xibalo, Maxwell Mloyi, loko a rhumela mitlheriso ya xibalo eka SARS. Mloyi kun'we na Ndlovu va tisile eka SARS leswaku khamphani a yi nga ri ku tirheni no ka yi nga endlil vuxavisi enkarhini wa nkarhi wa xibalo wa 2013 ku fikela hi 2017, leswi fikeleriseke eka ndzahlekelo wa swa timali eka SARS.

Hi ku xakelana na xibalo xa malinghena xa munhu yena n'wini, ku kumiwile leswaku yena kun'we na Rodney Mutsharini kombisile hi ndlela yo biha ntlheriso wa yena n'wini wa xibalo xa malinghena eka nkarhi wa 2016 ku fikela 2019.

Ku engetelela, va rhumerile ntlheriso wa yena wa xibalo xa malinghena xa munhu hi yena n'wini eka lembe ra 2020 na 2022, kambe va honisa ku endla rhumelo wa lembe ra 2021, leswi swikeleriseke eka ndzahlekelo wun'wana wa swa timali wa SARS. Ndzahlekelo hinkwawo wa swa timali eka SARS hikwalaho ka milandzu leyi hleketeriwa yi pimanyetiwe kwalomuya ka R26 million.

IDAC na SARS va ta ya emahlweni va tirhisana. Xinakulobye xexo xi ta kotisa Nsindziso wo Landzelela Nawu ku tirhana na timhaka hi ku hetiseka.

Swivutiso:

Henry Mamothame

IDAC – Muvulavuleri

082 317 5731

Na

Gqweta Sipithi Sibeko

SARS - Muvulavuleri

072 381 5139